

NOVICE

LETO IV. - št. 26

V KOČEVJU 20. JUNIJA 1959

Cena 10 din

USPEŠNO DELO ŽELIMO

IV. kongresu Zveze komunistov Slovenije

KONGRES BO V PLENUMU IN KOMISIJAH OBRAVNAVAL POROČILO CENTRALNEGA KOMITEJA ZKS O DELU ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE MED III. IN IV. KONGRESOM TER POLITIČNO POROČILO CENTRALNEGA KOMITEJA. — DELO KONGRESA BO TRAJALO OD 23. DO 25. JUNIJA.

V torek, 23. junija, se bodo v unijonski dvorani v Ljubljani zbrali delegati iz vse Slovenije na IV. kongresu Zveze komunistov Slovenije.

Obdobje od III. do IV. kongresa, to je razdobje od maja 1954. leta do junija 1959. leta, označuje močno povečanje proizvodnih sil v naši republiki, v zvezi s tem nadaljnje spreminjanje strukture prebivalstva, naraščanje osebne potrebe prebivalstva in porast blaginje prometa, porast kmetijske proizvodnje in bistvena okrepitev socialno-zdravstvene službe, uveljavljanje šolske reforme in razširitev založniške dejavnosti. V boju za nadaljnji razvoj socialistične demokracije, ki je prav tako zelo značilna za razdobje med obema kongresoma, je Zveza komunistov vložila posebne napore v to, da je delavsko samoupravljanje postalo eden glavnih nosilcev našega političnega in gospodarskega razvoja. Poleg izgradnje komunalnega sistema, kjer so bili napori za porajanje nove družbene skupnosti za

komuniste preizkušnja organizacijskih sposobnosti, zvestobe in marksističnega znanja.

Zveza komunistov se je tudi v preteklem razdobju močno trudila, da bi se Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije uveljavila kot splošna politična organizacija in da bi kot taka tudi zajela izvršitev vseh glavnih političnih nalog.

Po III. kongresu Zveze komunistov Slovenije je živahen proces čedalje pestrejšega in hitro razvijajočega se družbenega življenja ob stalnem poglobljanju demokratičnosti v našem javnem življenju sicer res nekaj časa prehitel, vendar pa je po VII. kongresu ZKS prizadevanje za poglobitev ideološkega dela, organizacijska krepitev in idejno-politična enotnost ZK skupno z uspehi, ki smo jih dosegli glede življenjske ravni, bistveno vplivala na splošno izboljšanje razpoloženja množic. To, da se razne pomanjkljivosti, ki so se pojavile v delu ZK po VI. Kongresu ZKS, niso močnejše razpasle, dokazuje idejno moč in veliko moralno silo pretežnega dela članstva Zveze komunistov.

Zveza komunistov Slovenije se je v razdobju med obema kongresoma tudi številčno močno okrepila, saj je za eno četrtino povečala število članstva in je štela 30. aprila letošnega 60.279 članov in se s stalnim sprejemanjem še nadalje krepi in to predvsem s sprejemanjem mladih iz vrst delavcev.

Petletno razdobje od zadnjega kongresa Zveze komunistov Slovenije je bilo v splošnem razvoju naše republike izredno bogato, saj so se materialni in družbeni temelji socializma močno okrepili. Močna rast proizvodnih sil v naši republiki je dokazana, ako vemo, da so narasla v teh petih letih osnovna sredstva za 34 odstotkov, obrat-

na sredstva za 90 odstotkov, da se je število zaposlenih povečalo za 55.000 ali 20 odstotkov in da je vrednost narodnega dohodka narasla za preko 47 odstotkov od leta 1954 do leta 1958. V teh letih je industrijska proizvodnja narasla letno povprečno za 9,9 odstotkov, kar je z ozirom na to, da je naša republika industrijsko bila že prej precej razvita, močan odstotek povečanja. To pa je vplivalo na nadaljnje zmanjšanje kmečkega prebivalstva za 2,3 odstotke. Izločanju življenjske ravni je mnogo pripomogla preusmeritev investicij, za katero se je septembra 1955 zavzel plenar Izvršnega komiteja CK ZKS in pa znatno povečanje delovne storilnosti, ki je od VII. kongresa do danes narasla v celoti za 24 odstotkov. Oboje je omogočilo povečanje osebne potrebe za skoraj eno tretjino. Z ustvarjanjem komunalnih skladov in skladov pri podjetjih so dane realne možnosti, da se urejajo mnoga vprašanja, ki neposredno vplivajo na življenjsko raven.

Čeprav je naša republika v pogledu žit in nekaterih drugih kmetijskih pridelkov še vedno odvisna od uvoza iz drugih republik, je bilo tudi na tem področju že zelo mnogo storjenega, saj smo kmetijsko proizvodnjo povečali za več kakor polovico v zadnjih petih letih. Posebno pomembno vlogo so pri tem odigrala družbena posestva, ki so dala 12 odstotkov vseh tržnih viškov, čeprav posedujejo le 5 odstotkov kmetijskih površin v republiki. Sedanjí napori za kooperacijsko sodelovanje med zadrugami in privatnimi kmetovalci naj bi zaenkrat nadaljnjo rast te proizvodnje.

Socialno-zdravstvena zaščita se je v teh letih bistveno okrepila, saj se je samo število postelj v bolnicah povečalo za 2000, število zdravnikov pa za 461. Za stroške danjši rod hvaležen svojim prednikom za vse, kar so storili v boju za izvajanje pravic in kasneje v NOV, kjer so bili kronani uspehi dolgoletnega boja zatiranega delavstva.

Za njim je govoril star komunist in aktivni udeleženec stavke tekstilnih delavcev v Kočevju leta 1935 tovariš Ljudez Komerički. V daljšem govoru je orisal takratno stanje v tekstilni tovarni, o izkoriščanju in nezgodnem stanju zap. delavcev. Govoril je tudi, kako je prišlo do stavke in kako je bilo v času stavke. Začela se je 23. maja, zaključila pa z zmagovitim koncem stavkujočih 7. junija. Stavko je organizirala KP, celotni potek stavke pa je uspešno vodil tovariš Franc Leskošek-Luka. Na kraju je zabeležil v imenu nekdanjih tekstilnih delavcev Tekstilne tovarne platna in tiskalnice Kočevje delavskemu svetu, upravnemu odboru in celotnemu kolektivu »Tekstilana« veliko uspehov pri delu.

V istem času so se zbrali v go-

zdravstvene zaščite dajemo danes 4,3 odstotke celotnega narodnega dohodka! V teh letih je bil dosežen velik napredek v strokovnem delu zdravstvenega kadra, uspehi pa bi bili gotovo mnogo večji, ako bi bilo sodelovanje med temi kadri in komuno tesnejši. Pomen te službe vedno bolj narašča. Danes je v Sloveniji 63,5 odstotkov vseh prebivalcev že socialno zavarovanih, pripravljamo pa se uvedba splošnega zdravstvenega zavarovanja za vse državljane.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V Ljubljani, v glavnem mestu Slovenije, se bo v torek, 23. junija začel IV. kongres Zveze komunistov Slovenije

Predsednik Tito v Kopru

Preteklo nedeljo je bila v tovarni Tomos v Kopru lepa svečanost. Rednemu obratovanju so izročili tovarno motornih koles Tomos. Slavnost so se udeležili tudi predsednik republike Tito, Miha Marinko, Franc Leskošek-Luka, Boris Kraigher in drugi visoki gostje. Predsednik Tito je imel ob tej priliki tudi govor.

Po slovesnosti je bilo v menzi Tomosa kosilo, ki so se ga udeležili poleg tovariša Tita tudi tovariši Miha Marinko, Franc Leskošek, Boris Kraigher, Ivan Maček, Ivan Regent, Marijan Breclj in drugi gostje. Med kosilom je predsedniku Titu nazdravil predsednik koprškega okraja Albin Dujc. Predsednik republike Tito se je najprej zahvalil za zdravico, potem pa je imel krajši govor. Med drugim je dejal, da je zelo srečen, da ima priložnost prisostvovati začetku dela v tako pomembnem podjetju, kakor je tovarna motornih koles, ki bo imela še mnogo možnosti, da se bo še nadalje razvijala.

Dejal je, da so se naše nekdanje sanje že začele v polni meri izpolnjevati. Ko je v zadnjih dneh po-

toval po vzhodni Srbiji, je bil prevzet ne samo spricho velikanskih podjetij, ki so tam v gradnji, temveč v prvi vrsti spricho onodnih ljudi, ki dihaajo s prav istim enotnim dihom, kakor ljudje v naših najbolj razvitih industrijskih krajih.

V svoji zdravici je tovariš Tito tudi dejal, da rad prihaja med delovne ljudi, da jih posluša, da se uči in spoznava pravo stanje. Zato rad zahaja med delovne kolektive,

kadarkoli je le mogoče. Med njimi se dobro počuti.

Na kraju je zabeležil, da bi bilo vsem našim delovnim ljudem, vsem kolektivom, zlasti pa njihovim voditeljem jasno, da smo dali naša podjetja v upravljanje kolektivom in da tega nismo storili zato, da bi izvlekli iz delavcev čim več fizičnega dela, temveč da bi bil delavec, ki se trudi in dela v svojem podjetju, nagrajen po svojih zaslugah.

Koča Popovič, državni sekretar za zunanje zadeve, se je mudil na tridnevnom uradnem obisku v prijateljski Grčiji. Tovarišu Popoviču in njegovemu spremstvu so v Atenah pripravili lep sprejem. Koča Popovič je imel na obisku v Atenah razgovore s predstavniki grške vlade. Med predstavniki obeh držav je bilo sklenjenih več sporazumov o nekaterih vprašanjih s področja gospodarskega in kulturnega sodelovanja med Grčijo in Jugoslavijo.

Edvard Kardelj, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta, se je vrnil v domovino po tritedenskem obisku v skandinavskih državah. Rezultati obiska v teh državah bodo nedvomno močna vzpodbuda v nadaljnjem medsebojnem sodelovanju med Jugoslavijo in skandinavskimi deželami, kakor tudi v prizadevanjih za reševanje zapletenih mednarodnih problemov.

Pretekli teden so francoski varnostni organi na pariškem letališču brez vsakršnega pojasnila aretirali sekretarja Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Mišo Pavčevića. Izpustili so ga šele po tri in pol urnem priporu. Pavčević je namreč prisel na kongres Generalne konfederacije dela Francije. V Francijo je prisel z redno francosko vhodno vizo. Tak postopek francoskih oblasti do našega vodilnega sindikalnega funkcionarja ne moremo označiti drugače kot namerno maltretiranje. Zaradi takega postopka je vlada FLRJ vložila pri francoski vladi protest.

Ferhat Abas, predsednik časne elizirske vlade, je pred kratkim ponovno sprožil ponudbo vodstva osvobodilnega gibanja glede razgovorov s Francijo, da bi rešili alžirski spopad. Omenil je, da je njegova vlada pripravljena poslati svoje predstavnike na razgovore z odgovornimi francoskimi predstavniki na nevtralnem ozemlju, in sicer še pred prihodnjim zasedanjem Generalne skupščine OZN.

Na volitvah v pokrajinsko skupščino na Siciliji, se je spremenilo prejšnje razmerje političnih sil. Prišlo je do določenega premika na levo in do koncentracije okrog velikih strank. Največ glasov je dobila demokratska stranka, ki je dobila 39 odstotkov. Komunistična partija Italije 22 odstotkov, krščansko-socialna unija 11 odstotkov glasov itd.

Zahodna Nemčija bo porabila letos za vojaška raziskovanja 375 milijonov mark, obrambni minister dežele Strauss pa je izjavil, da bi morali vsoto povečati na 500 milijonov mark.

V Honkongu je povzročilo de-

ževje več smrtnih nesreč. Poplave so odnesle nekaj tisočih stanovanj-

skih hiš, 23 ljudi je izgubilo življenje, veliko pa je bilo ranjenih.

Velike poplave so bile tudi v Av-

striji. Donava in druge reke so pre-

stople letošnjega leta porast pro-

metnih nesreč. V tem času je iz-

gubilo življenje 2044 oseb, poško-

dovanih pa jih je bilo nad 45.000.

Število žrtev se je v primerjavi z

istim obdobjem lani povečalo za 17

odstotkov!

V severnem delu Čila je bil močan

potres, ki je povzročil precejšnjo

paniko med več tisoč naseljenci.

Močni potresni sunki so bili tudi

na območjih ob mejah Peruja in

Bolivije. Zaradi prekinitve električ-

nih naprav je prišlo do več po-

žarov.

Veličastna proslava velike obletnice

V jutru 13. junija je bilo nebo oblačno, izpod oblakov pa je pršel dež. Upali smo, da se bo vreme zvedrilo. In res je bilo tako. Sonce je pretrgalo koprene na nebu. Naredil se je lep dan, tak, kakršnega smo si želeli, da naj bi bil na veliki proslavi v Kočevju.

Tega dne se je odelo Kočevje v zastave. Ponosno so vihrale, v mestu pa je bilo že v jutranjih urah živahno bolj kot druge dneve.

Najlepši del mesta — prostor pred Samskim blokom, je bil pripravljen za zborovalce. Ves prostor je bil okrašen z zastavami. Pripravljena je bila častna tribuna za goste in oder za nastopajoče.

Kmalu po 10. uri je bila v hotelu »Pugled« slavnostna seja delavskega sveta »Tekstilana«. O pomembnih dogodkih pred 24. leti, ko so se morali delovni ljudje v takratni tekstilni tovarni »Horak« boriti za osnovne pravice, je govoril predsednik delavskega sveta Ivan Šolar. Tovariš Šolar je med drugim tudi dejal, da mora biti se-

danjši rod hvaležen svojim prednikom za vse, kar so storili v boju za izvajanje pravic in kasneje v NOV, kjer so bili kronani uspehi dolgoletnega boja zatiranega delavstva.

Za njim je govoril star komunist in aktivni udeleženec stavke tekstilnih delavcev v Kočevju leta 1935 tovariš Ljudez Komerički. V daljšem govoru je orisal takratno stanje v tekstilni tovarni, o izkoriščanju in nezgodnem stanju zap. delavcev. Govoril je tudi, kako je prišlo do stavke in kako je bilo v času stavke. Začela se je 23. maja, zaključila pa z zmagovitim koncem stavkujočih 7. junija. Stavko je organizirala KP, celotni potek stavke pa je uspešno vodil tovariš Franc Leskošek-Luka. Na kraju je zabeležil v imenu nekdanjih tekstilnih delavcev Tekstilne tovarne platna in tiskalnice Kočevje delavskemu svetu, upravnemu odboru in celotnemu kolektivu »Tekstilana« veliko uspehov pri delu.

V istem času so se zbrali v go-

stilni »Beljan« nekdanji udeleženci stavke, med njimi je bilo največ bivših delavcev, v njihovi sredi pa je bil tudi podpredsednik Zvezne ljud. skupščine Franc Leskošek-Luka in drugi visoki gostje. Tovariš Leskošek se je udeležencami stavke dalj časa razgovarjal in se zanimal za njihovo sedanje življenje.

Kmalu po 10. uri so začeli prihajati na slavnostni prostor člani delovnih kolektivov na čelu z zastavami. Ves prostor med Samskim blokom in kavarno »Zvezdo« je bil poln ljudi — mladih in starih. Bila je prelepa slika ob pogledu na več tisočglavo množico in na številne zastave. Povsod si čutil praznično razpoloženje. Iz zvočnikov se je oglašala pesem in glasba, ko je pa ta prenehala so zaigrali godbeniki rudniške Svobode.

(Konec na 2. strani)

REPUBLIŠKO ATLETSKO PRVENSTVO POSAMEZNIKOV V KOČEVJU

Pozdravljeni slovenski atleti!

Prebivalstvo mesta Kočevje in zlasti članstvo telesno vzgojnega društva »Partizana« prisrčno pozdravljamo vse, ki ste prihiteli na tekmovanje in vam kličemo dobrodošl!

Z veseljem in ponosom Vas sprejemamo v našo sredo z željo, da bi se počutili med nami kot doma!

S tem, da je bila organizacija republiškega tekmovanja posameznikov A. Z. S. za leto 1959 za moške in ženske poverjena našemu društvu, je bilo dano priznanje dvigu telesne vzgoje v novi socialistični domovini. Kot dosledni poborniki smernic in sklepov I. kongresa telesne kulture v Beogradu smatramo tudi to prireditve kot doprinos k zbližanju vseh delavcev na polju telesne kulture in s tem tudi velik doprinos k zadnjim sklepom Okrajne zveze »Partizana«

Ljubljana in Okrajne športne zveze Ljubljana o združitvi v enotno telo t. j. Okrajno zvezo za telesno vzgojo Ljubljana.

Letošnji plemeniti boj atletov in atletinj iz vse Slovenije bo še bolj navdušil in navezal mladino našega mesta na šport, s čimer boste storili vsi skupaj veliko delo propagande za razvoj in utrditve atletike na podeželju.

Želimo iskreno vsem telovadcem veliko uspeha in veselo bivanje med nami!

Želimo tudi, da bi ponesli iz Kočevja najlepše vtise, tako za samo bivanje in organizacijo prireditve, v kar smo vložili vse skromne sile podeželskega društva.

Zdravo!

TVD »Partizana«
Kočevje

NAŠ KOMENTAR

STANOVANJSKE SKUPNOSTI

Poročali smo že o posvetovanju o uveljavljanju stanovanjskih skupnosti kot samoupravnih organizmov, ki je bilo nedavno v Ljubljani. Na koncu poročila in plodne razprave so bili sprejeti zaključki, ki jih povzemamo v glavnih obrisih.

V skladu s sprejetim zakonom naj stanovanjske skupnosti povezujejo splošna prizadevanja komune pri reševanju vsakodnevnih potreb državljanov. S tem bo stanovanjska skupnost vplivala tudi na povečanje produktivnosti in s tem na izboljšanje življenjske ravni.

Kljub nekaterim uspehom pa se pri ustanavljanju stanovanjskih skupnosti kažejo določeni problemi in pomanjkljivosti. Tako še vedno niso v zadostni meri povezani interesi kolektivov s prizadevanji za ustanavljanje takih skupnosti. Prav tako se tu in tam vidi, da se pri ustanavljanju in sestavljanju programov stanovanjske skupnosti ne upoštevajo dejanske potrebe in želje prebivalstva. Spricho tega tudi razpoložljiva sredstva večkrat niso najboljše izkoriščena. Sodelovanje komune ni bilo vedno in povsod takšno kot bi želeli. Zlasti ni prišla povsod do izraza koordinacija pobud, želja in potreb, pa tudi občinski ljudski odbori niso vedno v zadostni meri razpravljali o delu in ustanavljanju stanovanjske skupnosti.

Zato sklepi ugotavljajo, da so za ustanavljanje in razvoj stanovanjskih skupnosti odgovorni ljudski odbori. Naloga političnih organizacij pa je, da mobilizirajo pripravljenost vseh državljanov pri njihovem uveljavljanju. Politčne organizacije, zlasti pa Socialistična zveza, morajo vzgajati pri državljanih zavest solidarnosti in občutek za družbeno reševanje življenjskih problemov družine in posameznika. Seveda pa je treba povedati jasno in odločno, da stanovanjske skupnosti brez materialne osnove ne bodo mogle zaživeti. Pri tem pa lahko v znatni meri pomagajo prebivalci sami, bodisi v obliki posrednega ali neposrednega samopriskpeva.

Naloga organizacij Socialistične zveze je še v političnem pripravljanju zborov volivcev, na katerih naj bi razpravljali o ustanavljanju novih in uveljavljanju dosedanjih stanovanjskih skupnosti.

Sklepi predvidevajo smotrne načrte dela, pa tudi to, da naj bi se organizacijska struktura Socialistične zveze prilagodila obsegu stanovanjske skupnosti.

Tovariš Leskošek govori na zborovanju v Kočevju

Zunanjepolitični komentar

BREZATOMSKA CONA NA BALKANU

Balkansko področje je postalo vnovič predmet razprav in razglabljanj svetovnega tiska, odkar je sovjetski premier Hruščev ob nedavnem obisku v Albaniji sprožil vprašanje raketnih oporišč v Italiji in Grčiji. Sovjetska vlada bo priložnost razpravljati z albansko in bolgarsko vlado o vprašanju podobnih oporišč v teh dveh deželah, če jih bo Italija obdržala, Grčija pa uresničila namero o njihovi postavitvi. Hruščev je ob tej priložnosti poudaril, da vse balkanske dežele vstevoš Jugoslavijo, nasprotujejo takim oporiščem. Hkrati pa je predsednik sovjetske vlade sprožil zamisel o ustanovitvi brezatomske zone na celotnem področju balkanskega polotoka.

Zamisel o ustanovitvi brezatomske pasove kjerkoli po svetu, še posebej pa v neposredni bližini naših meja, se povsem sklada s koristmi in stališči naše dežele. To, da je treba ustvarjati brezatomsko področje, je naša stvar, to so naša stališča, je dejal predsednik Tito pred nekaj dnevi v Smederevu in dodal, da je tem bolje, če se ta stališča skladajo s stališči Sovjetske zveze.

Znano je, da je Jugoslavija že pred dobrim letom prvič opozorila vlado sosednje Italije na nevarnost za mir, ki se skriva v njeni nameri, da postavi na svojem ozemlju naprave za raketne izstrelke, ki bodo naperjeni v smeri proti Jugoslaviji. Tudi v referatu tovariša Tita na lanskem VII. kongresu ZKJ beremo o poročilu o prijateljskih odnosih s sosednjo Italijo tole: »V zadnjem času temni naše odnose edino postavljanje raketnih oporišč v Italiji, ki objektivno lahko zagrozi neodvisnost in varnost Jugoslavije.« Malo pred tem je predsednik Tito v intervjuju, ki ga je dal dopisniku New York Timesa, poudaril, da so realne možnosti za ustanovitev širšega neatomskega področja v Evropi.

Tako dosledno stališče Jugoslavije proti raketnim oporiščem in za ustanovitev brezatomskih področij, ki preprečujejo medsebojne spopade, ne izhaja iz kakšnih taktičnih, trenutnih političnih nagibov, marveč je zapovedano v temeljih naše celotne miroljubne politike. Da je temu res tako, izpričuje vsa naša vsakodnevna politična praksa celotnega povojnega obdobja. Jugoslavija ne namerava postavljati raketnih oporišč, zato je njeno ozemlje že samo po sebi brezatomska cona. Ker smo v načelu proti vsaki tekmi v oboroževanju, smo še toliko bolj proti tekmi in postavljanju in graditvi raketnega orožja. Prav zato menimo, da bo zamisel o ustanovitvi balkanske brezatomske cone, dobila realno vrednost le tedaj, če se bodo vanjo vključile vse dežele balkanskega in jadranskega področja, torej poleg drugih tudi Italija in Grčija. Vsako novo področje, ki bi ga iztrgali iz rok raketni oborožitvi, bi zmanjševalo nevarnost vojne in olajšalo pot k atomski razorožitvi sploh. Nasprotno pa je vsako novo oporišče ali njegova namestitve že sama po sebi ovira miroljubnim prizadevanjem in popuščanju mednarodne napetosti. O tem je nedavno govoril tudi predsednik Tito v Smederevu.

Pred IV. kongresom ZK Slovenije

(Nadaljevanje s 1. strani)

Leta velike socialistične izgradnje dežele so posvečala malo skrbj prosveti, kulturi in šolstvu. To se je močno spremenilo po III. kongresu, vendar pa šolstvo še vedno dobiva manj sredstev, kakor jih potrebuje, čeprav znašajo že sedaj stroški za šolstvo 20 odstotkov proračuna.

Kulturno-prosvetno dejavnost in zanimanje za delavsko kulturno tradicijo so še prav posebno razgibale priprave za proslavo 40-letnice KPJ.

Radio in tisk kot najbolj množična oblika političnega mobiliziranja množic za socialistično gradnjo sta se močno okrepila. Radio ima danes 236.000 naročnikov, štirje vodilni dnevniki pa so imeli 150.000 izvodov naklade. Hkrati se je močno okrepila založniška dejavnost, saj danes izidejo v dveh dneh 3 knjige, tako obsežna je ta dejavnost. Število marksističnih del se je prav tako močno povečalo in bo letos izšlo sedemkrat več takih del kot pred petimi leti.

Z naraščanjem materialnih sil socializma se je delavski razred s pomočjo delavskega samoupravljanja vedno bolj uveljavljal, tako da danes v delavskih svetih sodeluje 21.113 članov. Vpliv delavskega upravljanja pa se ni čutil le v gospodarstvu, ampak se vedno bolj čuti v komunalnem gospodarstvu in življenjskih sploh. Kljub pomanjkljivostim in napakam sta nezadržna rast delavskega upravljanja in spoznavanje neposrednih proizvodov s problemi upravljanja in gospodarjenja v podjetjih dali poseben pečat dobi med obema kongresoma.

Oblikovanje komun in uvajanje komunalnega sistema je bila resna šola za komuniste, hkrati pa ena najbolj množičnih političnih akcij v tem času. Z novo upravno-teritorialno razdelitvijo so bili ustvarjeni v splošnem boljši materialni pogoji za samoupravljanje komun. V tem času je bilo odpravljenih 14 okrajev in 286 občin, tako da imamo sedaj le 8 okrajev in 92 občin. Lokalne težnje so in še zavrta proces zraščanja v večje ekonomsko zaokrožene teritorialne enote.

Izvolitev zborov proizvajalcev občinskih ljudskih odborov predstavlja vzpostavljanje važne vezi med proizvajalci in komuno, ko ti odločajo hkrati v gospodarstvu podjetja in komune.

Zveza komunistov je posvetila posebno skrb rasti in krepitvi ne samo Socialistične zveze delovnega ljudstva ampak tudi sindikatov, Ljudske mladine in drugih družbenih organizacij, ki so kolektivni člani Socialistične zveze. Tako so se te organizacije uveljavile in bistveno prispevale k krepitvi socialističnih sil in političnemu razpolo-

ženju naših delovnih ljudi. Nezadržan gospodarski razvoj in vsesplošna krepitev osnov za nadaljnjo gradnjo so močno okrepili zaupanje delovnih ljudi v Zvezo komunistov in v pravilnost politike, ki jo zastopa. To je privedlo mnoge mlade ljudi, da so vstopili v vrste Zveze komunistov. Samo v dveh letih je vstopilo v Zvezo preko deset tisoč novih članov, predvsem mladih, saj je 83 odstotkov vseh sprejetih bilo mlajših od 30 let. To pa je najlepši dokaz zaupanja, ki ga organizacija ZKS uživa. V kočevski občini smo v istem času sprejeli 177 novih članov v naše vrste.

Veliki uspehi doseženi med dvema kongresoma Zveze komunistov Slovenije potrjujejo pravilnost poti, za katero se je naša organizacija ves čas zavzemala, potrjujejo pravilnost borbe za materialni in kulturni napredek našega ljudstva in pravilnost boja ZKS za splošni socialistični razvoj naše republike. Vse to pa postavlja pred naše delegate in kongres kot celoto dolžnost, da skrbno in podrobno ocenijo vse dejavnosti preteklega razdobja in da navodila in priporočila za naše delo

Na veličastnem zborovanju 13. junija v Kočevju je govoril množici tovariš Franc Leskošek-Luka, priljubljeni delavski voditelj, prvi komandant partizanskih enot Slovenije, podpredsednik Zvezne ljudske skupščine, ki je njegov prihod na častno tribuno burno pozdravila. Visoki gost je v svojem govoru dejal med drugim:

Sindikati k tarifnim pravilnikom

Komisije pri sindikalnih svetih dajejo zadnja soglasja k novim tarifnim pravilnikom. Povedati je treba, da tam, kjer so kolektivni razumeli osnovno zahtevo nove tarifne politike, da se osebni prejemki lahko zvišujejo samo z naraščanjem produktivnosti dela, ni bilo posebnih težav. Zanimivo je, da so v Kočevju le redkim podjetjem zavrnili tarifne pravilnike. Občinski ljudski odbor je določil izkušene uslužbenke, ki so kolektivom takoj in sproti pojasnjevali, kak naj bo način izdelave in kakšne možnosti kolektivni dejansko imajo za zvišanje prejemkov.

Tako so pred komisijo pri občinskem sindikalnem svetu prišli tarifni pravilniki le z manjšimi in spregledanimi napakami in komisija je imela lažje delo ter je hitreje dajala soglasje.

Otvoritev razstave »40-let KPJ« so se poleg domačih funkcionarjev udeležili tudi gosti iz Ljubljane in Crnomlja. Govoril je Peter Šobar

Velika razstava ob 40-letnici dela KPJ

V Kočevju je bila v nedeljo ob 10. uri svečano odprta razstava, ki prikazuje 40-let slavnosti poti KPJ na Kočevskem. Otvoril jo je v prisotnosti predstavnikov Kočevja tovariš Lah, član Okrajnega komiteja ZKS Ljubljana. Razstava je bogata in zelo obširna. Nameščena je v obeh dvoranah za komitejem. Razdeljena je v glavno in tri dele: delo partije od leta 1919–1941 v obdobju NOB in po vojni graditvi. Iz razstavljenih dokumentov je razvidno močno revolucionarno gibanje v letih 1919–1920 in uspehi, ki jih je imela tedaj KPJ. Zlasti se to odraža v tem, da so oblastniki morali na pritisk delavstva izpustiti iz zaporov aretirane rudarje, strah reakcije, ki kliče na pomoč vojaštvo, boječ se, da ne bi komunisti prevzeli oblasti v svoje roke. Potem sledi nasilje za nasiljem in delo Partije nekoliko upade. Leta 1928 se Partija spet okrepi in jo je močno čutili v sindikatih in delavskem prosvetnem društvu. Nastopi že mladi Jože Šeško, bodoči organizator vstaje na Kočevskem. Leta 1935 se delavci Tekstilne tovarne priključijo tekstilni stavki, ki jo organizira KP. Po ustanovitvi KP Slovenije se je delo Partije na Kočevskem še povečalo, zlasti pa se je okrepil SKOJ s sekretarjem Albinom Videničem. Posebno je po-

rastla moč in ugled Partije po letu 1937, ko je postal generalni sekretar KPJ tov. Tito, tako da je bila ob razpadu stare Jugoslavije sposobna prevzeti politično vodstvo in organizirati vstajo na Kočevskem. Ob kapitulaciji stare Jugoslavije je za nazorno prikazano razkosanje Slovenije. Sledi poziv KPJ na vstajo. Na Kočevskem se vstaja uspešno razvija pod vodstvom Partije, katere sekretar je bil Jože Šeško. Delavci in kmetje odhajajo v gozdove, se formirajo v Kočevski bataljon, proti koncu 1941. leta pa se ustanovi v Travnici gori tudi Ribniška četa. Iz tega obdobja je zlasti zanimiv dokument, s katerim je pozval okrožni komite kočevske Nemce k sožitju in da naj se skupno s Slovenci upro fašističnemu nasilju.

Na razstavi vidiš del Smeljevega dnevnika, ki govori o ustanovitvi Židenskovega bataljona, ki je deloval na sektorju Trava – Loški potok. Nadalje opaziš legendarnega junaka – strah okupatorja – Staneta Semiča-Dakija. Cele družine se umikajo v gozdove pred pobesnelim okupatorjem in domačimi izdajalci. Vidi se tudi, kako rastejo in se množijo edinice NOV in POS. V Sterem logu se ustanovi Tomšičeva, v Lapinjah pa Cankarjeva brigada.

Med ostalimi je fotografija, ki

prikazuje vojnega zločinca župnika Josipa Pravharja, ki daje fašističnim oficirjem navodila za strožje postopanje proti udeležencem narodnoosvobodilnega gibanja v Loškem potoku. Sledi streljanje talcev, trpljenje in italijanski internaciji, sestradani otroci, požgane vasi... Vendar iz vsega preveva enoten duh: boriti se in vzdržati do konca.

Italija kapitulira. Tam je med drugim dokument s podpisom generala Cerrutija, jetnika komande mesta Kočevje, o kapitulaciji divizije Isonzo. Narodnoosvobodilna vojska zapleni mnogo orožja in se močno okrepi. V Kočevski Reki se ustanovi IX. brigada, povečini iz domačinov s Kočevske.

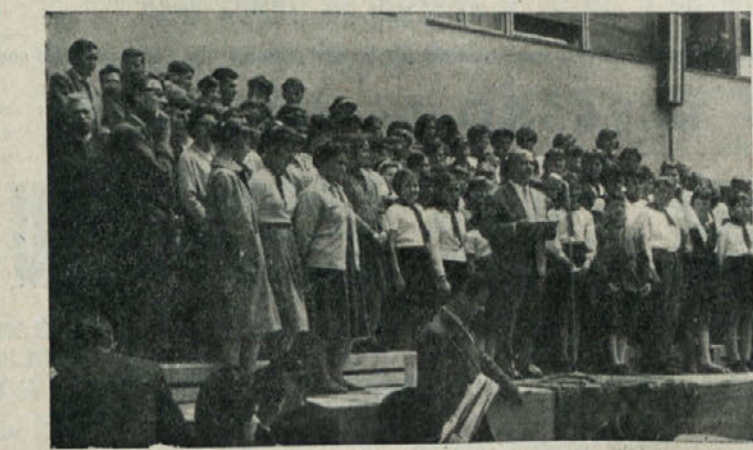
Nadalje je prikazan Turjak, kjer so se nekaj časa brezupno upirali ljudski izdajalci, in Grčarice, kjer so pokopali plavogardisti svoje nade.

Sledi veličasten zbor odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, na katerem so bili sprejeti pomembni sklepi za nadaljnji razvoj narodnoosvobodilnega gibanja na Slovenskem. Nato je prikazano delo oblasti in množičnih organizacij vzgoja kadrov med NOB.

Slede prizori strahotnega mučenja in uničevanja nedolžnih ljudi v taboriščih smrti in doma. Ob pogledu nanje te zabebe do kosti, ker pomisliš, da so ta grozodejstva storili ljudje, pa čeprav so bili to

v prihodnjih letih, v katerih bo treba nadalje razvijati socialistične družbene odnose in ustvariti boljše življenjsko raven za vse naše delovne ljudi, da bi občutili rezultate dolgoletnih naporov v izgradnji dežele in se veselili sadov vloženega truda ter burno snovali in uresničevali nove odnose med ljudmi, boljše in lepše.

B. Mikoš

Nastop pevskega zbora in recitatorja na proslavi pred Samskim domom

Besede Franca Leskoška na proslavi

»Ko sem govoril pred 24. leti v času stavke stavkajočim delavcem in delavcem, so bili takrat drugačni časi kot so danes. Takrat smo se tu na Kočevskem borili za razredno in nacionalno svobodo. Danes svobodno govorimo, svobodno odločamo in živimo v svobodni domovini.« Tovariš Leskošek je nadalje dejal, da živimo v zelo raz-

boriti dobi. Danes vse, kar delamo, delamo za lepše življenje nas vseh.

»Borba Komunistične partije Jugoslavije je bila slavna. Ni bilo Partije razen Komunistične partije v Sovjetski zvezi, ki je šla skozi tako težke čase, napore in trpljenje, kot je bila naša Partija. Komunisti so se morali nenehno boriti v tem boju se niso ustrašili trpljenja, preganjanja, zaporov. Padale so žrtve... Komunisti pa so bili enotni, vztrajni. Res je, je dejal tovariš Leskošek, da nismo zmagali v vsakem štrajku, vendar nam trenutni neuspehi niso vzeli poguma za še ostrejši boj proti korupcijskevalcem delovnih ljudi, proti taktičnemu protiljudskemu režimu. Partija je že takrat pripravljala organiziran boj proti fašizmu, ki se je začel leta 1941.

V narodnoosvobodilni vojni je sodelovalo veliko borcev. Veliko je bilo tudi žrtv, toda končno je naš narod zmagal. Res je, dali smo veliko žrtve, ki pa niso bile zaman. Ko smo se borili, smo imeli pred seboj svetel cilj – svobodo.

Franca Leskošek-Luka je potem govoril o povojni graditvi. Po končani vojni nas je čakalo veliko pomembnega dela. Voja je pustila za seboj veliko razdejavanje. Komunistična partija je organizirala množice, da smo obnovili, kar je bilo porušeno in uničeno. Ustavili pa se nismo samo pri obnovi; zgradili smo nove ceste, železnice, tovarne itd.

V podjetjih imamo delavske svete. Imamo zakone, ki ščitijo delovnega človeka. Delavci danes sami odločajo. Od njih samih je odvisen zaslužek, ki si ga ustvarjajo... Zemlja je naša in na tej zemlji smo mi gospodarji. Ne pustimo se komandirati od enega niti od drugega bloka.

Danes je tesno sodelovanje med ljudmi. Da nam bo boljše, je odvisno od vseh nas, če bomo bolj enotni in delovni, boljše nam bo. Vse to, kar imamo smo sami ustvarili, če si bomo več ustvarili, več bomo imeli... Želim vam veliko uspehov pri delu, je zaključil govor tovariš Leskošek. Zadnje besede so utonile v viharnem odobravanju več tisoč glave množice, ki ga je tudi med govorom večkrat prekinila z vzkliki in odobravanjem njegovih besed.

Besede tovariša Leskoška bodo vsem, ki so se udeležili proslave, ostale še dolgo v spominu. Bile so vsem razumljive, domače, tako kot ve govoriti le človek, ki mu je bil delovni človek vedno najbližji.

-žem

Obrtništvu več sredstev!

Pred kratkim je bil v Ljubljani redni občni zbor Okrajne obrtne zbornice. O delu Okrajne obrtne zbornice v preteklem letu je poročal predsednik zbornice Lojze Dobrovoljc. Med drugim je ugotovil, da je perspektivni plan razvoja obrti ogrožen, če ne bodo rešili več vprašanj, predvsem pa spremenili odnosa do vlaganja investicij v obrt, do kadrov in nagajevanja. Zbornica je izdelala določene analize teh vprašanj.

Veliko pozornost je lani predsedstvo zbornice posvetilo pododborom. Ti so bili dalj časa le organi za zaščito interesov zasebnikov, danes pa že preraščajo v prave družbene organe.

V našem okraju je danes zaposlenih v obrti 19.248 delavcev in uslužbencev. Največ je zaposlenih v družbenem sektorju – 10.703, v zasebnem pa 8.545. V odnosu na leto 1956 je bilo lani 92,6 % obratov družbenega sektorja in 105,2 % zasebnega. V istem razdobju se je delovna sila povečala v družbenem sektorju obrti za 19,2 %, v zaseb-

Leskoška-Luko, podpredsed. Okrajnega odbora SZDL Ljubljana Andreja Petelina, znanega kočevskega revolucionarja in komunistu Dušana Bravničarja in ostale goste. Potem je mladinski pevski zbor iz Kočevja pod vodstvom prof. Humeke ob spremljavi rudniške godbe zapel »Internacionalo«. Sledila je recitacija revolucionarne pesmi, ki jo je doživeto recital Lado Planinc z Rudnika. Na vrsti je bil nastop dveh harmonikašev, potem pa je mladinski pevski zbor zapel še dve pesmi.

Zborovalcem je najprej govorila udeleženka stavke Draga Lunder. Omenila je, da je današnja proslava posvečena 40-letnici KPJ in obletnici stavke kočevskih tekstilcev iz leta 1935. Obudila je spomin na tiste težke dni, ko so bili delavci brezpravnici. Takrat so delali tudi po 11 ur dnevno ob slabih plačih. Govorila je tudi o vlogi KP in tovariša Luke pri organizaciji in uspešno izvedeni stavki. »Vse ženske, kar nas je bilo v tovarni, smo vztrajale v stavki. Nismo se bale ne žandarjev, ne takratnih oblastnikov – in zmagale! Vemo, kaj smo si priborile žene v času NOV, zato moramo in znamo ceniti težko priborjene pridobitve«, je na zaključku dejala tovarišica Lunderova. Množica ljudi je izvajenju tovarišice Lunderove živahno odobraval.

Potem so žene – udeleženke stavke podarile tovarišu Leskošku velik šopek nageljnov – kot skromno zahvalo za vse, kar je storil v času stavke za stavkajoče delavce in delavce.

Spregovoril je predsednik Občinskega odbora SZDL Nace Karničnik. Najprej se je dotaknil velikega uspeha stavke, ki je bil omogočen z vztrajnim delom Komunistične partije, ki je pripravila vse potrebno, da je stavka bila organizirana in da je uspela. Dalj časa je govoril o delu KP v obdobju med obema vojnama in zlasti o težkem delu Partije od leta 1928 dalje. Opozoril je na veliko vlogo tovariša Leskoška v uspešno izvedeni stavki. Govoril je o tem, v kakšnih pogojih so delali komunisti, ko je vladajoči režim in njihovo orodje – crožnik dušil vsako napredno gibanje. Kljub vsemu terorju in preganjanju pa so se vrste komunistov stalno krepile. Z delom so začele partijske organizacije na Rudniku, tekstilni tovarni, lesnih obratih. Ustanovitev KPS leta 1937 je dala novih spodbud tudi kočevskim komunistom, da so se odločneje zagrabili za delo.

Tovariš Karničnik je med drugim tudi dejal, da je bil boj komunistov usmerjen poleg borbe za boljše življenjske pogoje delavcev tudi za obrambo nacionalnih pravic Slovencev na Kočevskem.

Zborovalci so pozdravili govor z dolgotrajnim ploskanjem in skandiranjem Tito-Partija, Tito je naš.

Viharno pozdravljen je spregovoril udeleženec proslave tovariš Leskošek. Med govorom so ga večkrat prekinili z vzkliki naši Partiji in voditelju tovarišu Titu in z odobravanjem klenih besed tovariša Luke. (Govor tovariša Leskoška objavljamo v posebnem članku). Njegove zadnje besede so utonile v ploskanju več tisočglave množice. Tovariš Boris Mikoš je bil potem v imenu prebivalcev Kočevja zaprosil tovariša Leskoška, da pozdravi predsednika Tita in mu izroči tople pozdrave delovnih ljudi tega kraja.

Politično zborovanje je bilo za vključeno s himno, ki jo je zapel mladinski pevski zbor ob spremljavi rudniške godbe.

Tako je bila zaključena velika politična manifestacija delovnih ljudi Kočevja – proslava 24-letnice stavke in 40-letnice KPJ. Množica ljudi se je razšla na domove – vsi z veseljem občutkom, da je bilo zborovanje res lepo in dostojno veliki obletnici.

Šeškova šola v Šeškovem domu

11. junija je bila v Šeškovem domu v Kočevju konferenca za starše, šolski odbor, predstavnike gospodarskih organizacij in učiteljski zbor osnovne šole »Jožeta Šeška«.

Obširno poročilo o delu šole v preteklem šolskem letu, o raznih problemih, ki so se pojavljali med letom, delu in nalogah šolskega odbora in drugem je dal ravnatelj osnovne šole Ludvik Golob. V poročilu so bile iznesene misli o vzgojnem delu naših otrok in odgovornosti šole in staršev pri tem delu. Šeškova šola je dosegla v preteklem šolskem letu z novimi vzgojnimi prijemmi lepe uspehe. Naj omenimo samo zadržujoče učence, ki se je že lepo uveljavila. V poročilu o vzgojni odgovornosti staršev do svojih otrok smo slišali med drugim tudi tole:

»Pomembna pomoč doma je zlasti v tem, da se starši iskreno in vestno zanimajo, kakšno delo zahteva šola od otrok doma, kakšne naloge imajo in da urejajo učenje otroka doma. Starši naj zahtevno in redno navajajo otroke k temu, da dobro izkoristijo učni čas v šoli, da z učiteljem skupno razmišljajo, ugotavljajo, razlagajo, ponavljajo in utrjujejo, da zavestno sprejemajo nove resnice in da so ob tem kritično-aktivni...«

V drugem delu je bila akademija, ki jo je pripravil učiteljski zbor z učenci šole. Pri izvedbi je sodelovalo 150 učencev šole.

Na akademiji je bilo v živih slikah prikazano delo Komunistične partije Jugoslavije. Najprej je bilo prikazano leto 1919. Na ruševinah stare Avstrije rastejo nove države. Naši narodni se polni upanja v lepo prihodnost združijo v državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Sledila je recitacija »Domovina«. Spet druge letnice — obdobje od 1922—1929. Videli smo nemo sliko jetnikov, ki jih gonijo žandarji. Pevski zbor je zapev »Mirovčanka«. Moški govorni zbor je recitiral »Pesem revolucije«, potem pa je pevski zbor

- KOLENDAR**
Sobota, 20. junija — Nenad Nedelja, 21. junija — Alojz Ponedeljek, 22. junija — Ahac Torek, 23. junija — Kresnica Sreda, 24. junija — Janez Četrtek, 25. junija — Hinko Petek, 26. junija — Gruda
- GIBANJE PREBIVALSTVA**
LOŠKI POTOK
Rodila je Knevs Marija, gospodinja s Hriba 68 — dečka Petra.
PREDGRAD
Poročila sta se: Murn Bogomir, železostrojar iz Dolge vasi 73, star 23 let in Veber Katarina, delavka iz Predgrada 63, stara 19 let.
Rodila je Pavlič Zdenka, delavka iz Cepelj 13 — dečka Franca.
Umrila je Šterk Ana, roj. Šterk, upokojenka iz Predgrada 77, stara 83 let.
VELIKE LAŠČE
V Ljubljani so se poročili: Adamc Anton, delavec iz Osredka 1, star 30 let in Kraljič Marija, delavka iz Iške Loke pri Ljubljani, stara 28 let, Skopec Franc, trgovni delavec iz Dule 2, Ortnek, star 28 let in Čampa Vera, delavka iz Hudega konca 7, stara 27 let.
DOLENJA VAS
Poročila sta se: Lavrič Stanislav, delavec iz Podklanca 14, star 26 let in Merhar Anica, kmetica iz Rakitnice 50, stara 28 let.
SODRAŽICA
Poročila sta se: Pucelj Janez, kolar iz Zamosteca 3, star 50 let in Turk Pavla, delavka iz Zamosteca 53, stara 35 let.
RIBNICA
Poročila sta se: Kastelec Anton, uslužbenec iz Zdenke vasi 53, star 25 let in Silc Franciška, trg. pomočnica iz Brež 20, stara 19 let.
V ljubljanski porodnišnici so rodile: Henigman Marija, gospodinja iz Dan 8 — dečka Danijela, Pucelj Marija, delavka iz Dan 22 — dečka Janeza, Lečič Nada, medicinska sestra iz Goriče vasi 22 — deklico Gordano, Djuratič Marija, uslužbenka iz Goriče vasi 86 — dečka Dušana, Rus Metka, gospodinja iz Jelenovega žleba — dečka Zmaga, Čampa Marija, delavka iz Dolenjih lazov 52 — deklico Tatjano in Cebin Angela, gospodinja iz Otavice 4 — dečka Marjana.
KOČEVJE
Poročila sta se: Rogale Ivan, sodar iz Drena 1, star 29 let in Rački Alojzija iz Delata 2, stara 24 let.
Rodila je Četinski Albina, delavka iz Slovenske vasi 26 — dečka Emila.

zapel »Bratje, le k soncu svobodi«. Na obzorju je projekcija letnice 1941. Vidimo nemo sliko demonstrantov, pevski zbor je zapel pesem »Na juriš«, sledila je zborna recitacija »Obroč«, spet nastop pevskega zbora s »Hej brigade«. Leto 1943. Pevski zbor je zapel »Moj očka je v hosti partizan«, potem dve recitaciji »Sedemindirideset« in »Otok Rab«, pevski zbor je zapel »Pesem zmage«. Leto 1945. Zapel so bila leta vojne, a končno je le prišla svoboda. Okupator je bil izgnan. Na ruševinah smo začeli graditi nov svet. Slišali smo recitacijo »Kolednica mladinskih delovnih brigad«, pevski zbor pa je zapel pesem »Partija naša«. Prikazana je bila tudi živa slika telovadcev z rdečo zastavo. Z »Internacionalo«, ki jo je zapel pevski zbor, je bil zaključen spored akademije.

Prireditve je lepo uspela, zato zaslužijo vsi, ki so jo pripravili in nastopajoči, vse priznanje. Tako je tudi šola »Jožeta Šeška« najlepše počastila veliko obletnico KPJ.

Učni uspehi na Bračičevi šoli

Šolsko leto je pri kraju. Učenci, ki so bili marljivi pri pouku, se sedaj veselo dobrih spričeval, tisti, ki so zanemarjali pouk in so se zanašali na srečo, da bo že kako šlo, pa kislih obrazov gledajo slabe reče v spričevalih. Toliko za uvod. Sedaj pa pogledajmo, kakšni so učni rezultati na osnovni šoli »Mirka Bračiča« v Kočevju:

Šola je obiskovalo 583 otrok. V I. razredu je izdelalo 86 % otrok, v II. 79 %, v III. 86 %, v IV. 92 %, petem razredu 56 %, šestem 59 %, sedmem 57 % in v osmem razredu 79 %.

Večje število učencev ima še popravne izpite, zato računajo, da bo po opravljenih popravniških izpitih znašal odstotek vseh, ki bodo sposobni za prestop v višje razrede, okrog 80 %.

Ko smo se na ravnateljstvu osn. šole zanimali, zakaj so v višjih razredih doseženi zmeroma slabi učni uspehi, smo zvedeli več zanimivih ugotovitev. Ena od teh je, da v višjih razredih osnovne šole učijo še po starem gimnazijskem učnem načrtu, ker novega učnega načrta še ni. Tudi starši so premalo skrbeli, da bi otroke navajali na delo pri učenju. V šoli so imeli več primerov, ko so se učenci zanašali na svoje znanje, češ da se bodo pri

- Umrila je** Muhič Marija, roj. Pate, osebná upokojenka z Mahovnika 13, stara 79 let.
KINO
JADRAN, Kočevje: od 19. do 21. junija ameriški barvni filmski »Preko mnogih rek«, 24. in 25. junija francoski barvni film »Foli Beržer«, od 26. do 28. junija italijanski barvni filmski »Očetje in sinovi«, SVOBODA, Rudnik: 20. in 21. junija sovjetski barvni film »Žerjav letijo«, 27. in 28. junija francoski film »Gervaise«, RIBNICA: 20. in 21. junija ruski film »Veliki poziv«, 27. in 28. junija madžarski film »Dvanajst zadetkov«, SODRAŽICA: 20. in 21. junija angleški film »Kratko srečanje«, 27. in 28. junija francoski film »Sent-jernejška noč«, LOŠKI POTOK: 21. junija sovjetski barvni film »Novoletni ples«, 28. junija ameriški barvni film »Čas obračuna«, VELIKE LAŠČE: 20. in 21. junija francoski film »Očka, mamica, služkinja in jaz«, 27. in 28. junija češki film »Nekoč je živel kralj«, DOBREPOLJE: 20. in 21. junija italijanski film »Kruh, ljubezen in ljubosumje«, 24. junija češki film »Kratki«, 27. in 28. junija ameriški barvni film »Dolina masčevanja«, PONIKVE: 25. junija češki film »Kratki«, KOČEVSKA REKA: 20. in 21. junija ameriški barvni film »Robert«, 24. junija ameriški film »Spionovski lov«, 27. in 28. junija sovjetski barvni film »Knežinja Merica«, PREDGRAD: 20. in 21. junija ameriški barvni film »Nocoj bomo peli«, 27. in 28. junija angleški film »Skozi pekel«, OSILNICA: 21. junija japonski barvni film »Krov Japonske«, 28. junija francoski film »Inšpektor ljubi gnečo«, BROD NA KOLPI: 20. in 21. junija ameriški barvni film »Boj svetov«, 27. in 28. junija film »Sedem nevest za sedem bratov«, DEŽURNE TRGOVINE
Dežurno službo imajo: v soboto, 20. junija, od 7. do 12. ure in od 16. do 18. ure, trgovina »Oskrab«, ul. Jožeta Šeška. V soboto, 27. junija, ob istem času pa ima dežurno službo trgovina »Potrošnik«, Reška cesta.
OBVESTILO
15. t. m. je bil najden v bližini spomenika bankovec za 1000 din. Dobi se na postaji LM Kočevje.
- ZAHVALA**
Ob nenadomestljivi izgubi našega najdražjega in ljubljenega
mr. ph. Ivota Sajovica
se toplo zahvaljujemo vsem, ki ste bili z nami v teh hudih urah. Zahvaljujemo se vsem, ki ste prišli od blizu in daleč in spremili pokojnika tako številno na njegovo zadnjo pot, vsem, ki ste mu poklonili toliko lepih vencev in cvetja, vsem, ki ste nam ustno ali pisмено izrazili sožalje. Posebej se zahvaljujemo kolektivu Kemične tovarne Kočevje za izkazano mu poslednjo čast, ko je za vselej zapustil svoj dom, gospodinu Nacetu Karničniku za poslednje besede na odprtem grobu.
Iskrena zahvala vsem, ki so nam z neizmerno požrtvovalnostjo in iskrenim sočutjem pomagali v najtežjih trenutkih.
Neutolažljivo žalujoča
rodbina Sajovičeva
Kočevje, Ljubljana, dne 18. junija 1959.
— * —
ZAHVALA
Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam ob smrti sina in brata
FRANCIJA PIRNARJA
na kakršenkoli način pomagali, sočustvovali z nami, mu darovali vence in cvetje in ga spremili na njegovo zadnjo poti. Iskreno se zahvaljujemo TVD Partizan, učiteljskemu in profesorskemu zboru, podjetju Mestno krojaštvo, Občinskemu komiteju LMS, NK Rudar, trgovini »Specerija«, Sedlarstvu in tapetništvu in vsem ostalim.
Žalujoci: starši, bratje in sorodniki.
PRODAM
Hišo v dobrem stanju z 9 ari zemlje (ohišnice) prodam v Podklanec št. 21, občina Sodražica. Ocenjena vrednost je 270.000 din. Interesenti si hišo lahko ogledajo vsak dan pri Francetu Lavriču, Podklanec 21.

PROGRAM PRIREDITEV

- za republiško prvenstvo v atletiki AZS dne 20. in 21. junija 1959 na stadionu Partizana Kočevje
- Sobota, 20. VI. 1959
- 7.55 Prihod tekmovalcev v vlakom iz posameznih krajev.
 - 9.00 Predtekmovanja.
 - 15.45 Otvoritev tekmovanja.
 - 19.25 Konec tekmovanja prvega dne.
 - 21.00 Družabni večer za vse udeležence in domačine v letni restavraciji »Gaja«.
- Nedelja, 21. VI. 1959
- 8.00 Predtekmovanja.
 - 10.00 Pričetek tekmovanja drugega dne.
 - 13.15 Zaključek tekmovanja drugega dne.
 - 14.30 Razglasitev rezultatov tekmovanja v letni restavraciji »Gaja«.
- Tekmovanja se bodo udeležili vsi najboljši atleti in atletinje iz Slovenije, med njimi tudi veliko olimpijskih tekmovalcev in novih olimpijskih kandidatov za olimpijado v Rimu.
- Vabimo občinstvo na te zanimive tekme! Bodo v vsakem vremenu!
- TVD Partizan Kočevje

Mladinska brigada »Dušana Remiha«

Misel za ustanovitev mladinske delovne brigade na Rudniku se je porodila pravzaprav že lansko jesen, ko je skupina mladincev z Rudnika prisostvovala avtomobilski cesti Ljubljana—Zagreb v Novem mestu. Preko zime so na mladinskih sestankih večkrat razpravljali in pripravljali »tla« za ustanovitev brigade.

V marcu so začeli s prijavi mladincev. Za brigado se je prijavilo 86 fantov in 6 deklet. Konec marca je bil v Šalki vasi zbor brigade. Imenovali so štab brigade, ki ima naslov »Lokalna mladinska delovna brigada Dušana Remiha«. Za komandanta so izbrali Marjana Mrvarja — rudarja — kopača v jami. Mrvar ima bogate izkušnje v delu v brigadi, sodeloval je že v raznih mladinskih akcijah. Njegov namestnik je Edo Pirc, strojevodja na Rudniku. Pirc je predsednik mladinskega aktivna na Rudniku. Poleg komandanta in njegovega namestnika so v štabu še trije mladinci in ena mladinka. Od teh je Dušan Figar zadolžen za kulturno in prosvetno dejavnost, Brane Marjčič pa za športno dejavnost brigadirjev. Ostala dva »štabovca« sta še Elizabeta Gošnik in Tone Pohar.

Brigada je razdeljena na štiri čete. Vsaka četa ima tudi svojega komandirja in namestnika komandirja. Komandir I. čete je Jože Zidarič, ki je sedaj v mladinski brigadi na gradnji avtomobilske ceste Beograd—Devdelija, prav tako

tudi namestnik komandirja III. čete Frac Rus, Komandir II. čete je Mohor Koželj, III. četa Janez Novak in IV. četa Stane Markovič.

I. četa gre na delo vsak ponedeljek ob popoldanskem času, II. četa ob torkih prav tako ob popoldnevi, III. četa dela ob sredo v popoldanskem času, IV. četa pa ob četrtek popoldne. Delovni čas vsake čete je po 4 ure na teden. Kaj delajo mladinci in kaj so že naredili? Uredili so že nasip ob novi rudniški železniški progi, vzporedno so na tistem kraju uredili tudi pločnik ob cesti od Stare kolonije proti Šalki vasi. Sedaj urejajo park okoli Doma rudarjev ter igrišče za odbojko in košarko. Brigada je doslej opravila še nad 1400 prostovoljnih delovnih ur, posamezni brigadirji pa so opravili po 60 delovnih ur.

V načrtu je bilo brigadno kulturno izživljanje. Na žalost moramo povedati, da s kulturnim življenjem v brigadi ni tako kot je bilo zamisljeno ob ustanovitvi brigade. Športna dejavnost pa je v brigadi precej razgibana, predvsem igranje odbojke in namiznega tenisa.

Z delom so začeli 5. aprila, zaključili pa bodo 3. julija na Dar rudarjev. Tega dne bodo najboljši brigadirji prejeli udarniške značke in pohvale.

Kako pa z disciplino in rednim prihajanjem na delo, smo se zanimali? Zvedeli smo: 72 brigadirjev vsa četa in pohvala, 20 brigadirjev pa je prelomilo dano obljubo, da bodo sodelovali v brigadi, na delo pa niso prihajali. To vsekakor ne dela časti njim in liku mladincev.

MDB »Dušana Remiha« sodeluje v tekmovanju v počastitev IV. kongresa ZK Slovenije, ki ga je razpisal letos pomladi Centralni komitej Ljudske mladine Slovenije. Brez dvoma se bodo mladinci Rudnika častno uvrstili v tem tekmovanju.

Z delom mladinske brigade je ozko povezano tudi ime Draga Podreberska, ki sicer ni več mladinec. Drago je duša dela v mladinski organizaciji, sedaj pa v brigadi.

Bralci čestitajo in pozdravljajo

- Dobremu stricu in svaku Lojzetu Zakrajšku iz Podgorske 12 želijo za njegov praznik vse dobro ter še mnogo zdravih in zadovoljnih let, enako sinčku Lojzku Marjan, Marica, Joži in Francka.
- * —
- Svetovno prvenstvo v porivanju otroškega vozička so pred dnevi napovedali otroci šole iz Chelmsforda v Angliji. Voziček so porivali neprenehno 190 ur.
- * —
- Dragemu sinu in bratu Ivanu Tomšetu želijo za dvojno praznovanje obilo sreče, enako tudi možu, oziroma očetu Francu, vsi njihovi z Mlake.
- * —
- Prisrčne godovne čestitke pa lep pozdrav pošiljajo Alojzu Bartolu, vojna pošta 1202-8, Travnik, LR Bosna, mama, Fanj in Pepca, Albinca z možem in hčerko Sonjo.
- * —
- Dragemu sinu Janezu Lovšinu iz Oberhavyzna želijo za dvojno praznovanje vse dobro in lepo, mama, ata, Tone, Jože in Marija iz Jurjevice.
- * —
- RAZPIS
- Upravni odbor Okrajne pošte Kočevje razpisuje prosto delovno mesto pismonoše pri pošti Kočevje. Delo je primerno samo za moške. Pogoji so naslednji:
1. dovršena osemletka ali nižja srednja šola ter starost 18 let; ali
 2. najmanj 4 razrede osnovne šole, odsluženi vojaški rok in starost do 35 let.
- Kandidat mora imeti preskrbljeno stanovanje v Kočevju. Biti mora fizično in duševno sposoben za vršenje dostavne službe, kar mora dokazati z zdravniškim in šolskim spričevalom. Prošnje s priloženim rojstnim listom, zdravniškim spričevalom in šolskim spričevalom je predložiti Okrajni pošti Kočevje.
- Upravni odbor okrajne pošte Kočevje
- * —
- Dragemu očetu, staremu očetu in tati Ivanu Gregorčiču iz Segove vasi želijo vse najlepše za 80. rojstni dan, hčerka Milka, njen soprog Ivan, vnuki Janko, Zdenko in Boris Zbečnik in vsi prijatelji iz Zagreba.
- * —
- Alojziju Klepcu, V. p. Kumanovo in Ivanu iz Dolge vasi 70 želijo za dvojni praznik vse lepo, mama, bratje, sestre ter ostalo sorodstvo.

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri KMETIJSKI ZADRUGI ROB,

RAZPISUJE DELOVNO MESTO ZA POMOŽNEGA KNJIGOVODJO

POGOJI: 3-letna praksa v knjigovodstvu ali dovršena srednja ekonomska šola.

Nastop službe takoj. Osební prejemki po tarifnem pravilniku. Ponudbe z episom desedanjih zaposlitev, strokovno izobrazbo, pošljite do 1. julija t. l. na naslov

Kmetijska zadruga Rob na Dolenjskem

NOVICE POSREDUJEJO

Kateri dodatki pri mesečnih prejemkih ostanejo učiteljem med počitnicami in kateri odpadejo? Učiteljsko s Podpreske

Za čas šolskih počitnic, julij in avgust, pripada učiteljem osnovna in položajna plača, dodatek za težko učno mesto, kurivo in stanarina. Odpade pa: razredništvo, dodatek za kombinirani pouk, dodatek za nadstevilni razred in dodatek za celodnevni pouk.

Z možem sem ilegalno zapustila domovino in bi sedaj rada šla na obisk. Kam naj se obrnem? Sabina Komac, Vintestlag

Pred tremi leti sem šel z dovoljenjem v inozemstvo in ga tam podaljšal. Tu sem se tudi poročil in imam družino. Bi lahko šel na dopust v domovino in bi se neovirano lahko vrnil v kraj sedanjega bivališča? »Rojak«

Odgovor obema: Če v domovini nimate nepravilnih računov, od konzulatnega predstavništva pa dobite redno vizo, se vam ni treba bati, da Vas bi kdo oviral na obisku ali celo preprečil vrnitev v sedanji kraj bivališča.

Stara sem šele 17 let in vendar sem zelo nesrečna. Vse bolj se mi dozeveda, da je takšno stanje nastopilo pri meni, odkar sem nesrečno zaljubljena. Kaj naj storim? O. N. Ribnica

Kako lepo je biti nesrečen na tak način!

Napisal sem zbirko pesmic, pa ne vem, kam bi se obrnil zaradi tiskanja zbirke.

Odgovorite pod šifro »Poeta-Potočan«.

Precenite svoje sposobnosti ter napisane pesmi in nato šele ponudite zbirko eni izmed slovenskih založb: »Mladinski knjig«, »Cankarjevi založbi«, Slovenskemu knjižnemu zavodu vse v Ljubljani, Založbi »Obzorja« v Mariboru ali »Lipi« v Koper. Zbirko lahko izdate tudi v samozaložbi, to pomeni, da tiskate pesmi na svoje stroške.

Ne hodim še v šolo, pa sem prošla starejšega brata, da Ti, dragi urednik, napiše pismo, če boš nas cibane prišel kaj pogledat v nedeljo, ko pripravljamo akademijo v Šeškovem domu. Vem, da večkrat pošlješ na prireditve fotografije in sem v omarici, ki jo ima Vaš list pred kavarno, že vide'a, na sliki svojega brata. Ali ne, da boš tudi na našo prošlavo poslal fotografije in nas naslikane dal v Novice in izložbeno omarico?

Te pozdravlja Tvoja cibanka Bom. Vas najmlajše vedno rad gledam in ker poleg drugega dela tudi sam fotografiram in slike izdelujem, Vas cibane v nedeljo zagotovo obiščem. Potrudil se bom, da bodo po nekaj dneh tudi slike že v izložbeni omarici.

Le gledajte, da se boste dobro odrezali!

POPRAVEK

V št. 24 smo na vprašanje M. O. iz Bukovice odgovorili, da zapirajo blagajne na poštah pol ure pred zaključenim rednim delovnim časom. Iz pošte pa so nas obvestili, da po novih pravilih poslujejo blagajne na poštah ves delovni čas in jih ne zapirajo pol ure prej.

IZ NAŠIH KRAJEV

Ureditev prodaje zelenjave v Ribnici

Pred nedavnim so se predstavniki vseh trgovskih podjetij v Ribnici ter predstavniki potrošniških svetov in Občinskega odbora sestali ter se ponovno dogovorili, kako naj bi se organizirala prodaja sadja in zelenjave v Ribnici, da bi bila vsaj večina potrošnikov zadovoljna.

Po krajši in plodni diskusiji so se sporazumeli, da vso prodajo sadja in zelenjave prevzame trgovsko podjetje »Merkur« v svoji poslovalnici »Živila«, ker ima edina pogoje za to stroko, poleg tega pa že dolgoletno prakso, saj se bavi s prodajo sadja in zelenjave že od leta 1950. Ker pa kljub veliki prizadevnosti kolektiva te trgovine ne morejo ustreči s postrežbo vsem potrošnikom samo v tej poslovalnici, je kolektiv trgovine organiziral prodajo sadja in zelenjave v dopoldanskih urah tudi na tržnici. Tako bo mogoče vsem potrošnikom, posebno še gospodinjam, ki se jim navadno dopoldne muči domov, ugoditi, da bodo s sadjem in zelenjavo hitro postrežene.

Nekaj negotovanja od strani potrošnikov je tudi na račun čiščenja. Vsi vemo, da letošnji pridelek ni takšen, kot je bil druga leta, čisto pa v dnevnih časopisih, da je tudi v drugih krajih preskrba s čiščenjem otežena. Zelimo torej, da bi tudi potrošniki pokazali malo razumevanja, ter uvideli težave, ki jih ima trgovski kader pri preskrbi

s manjkajočim blagom, čeprav se na vse načine prizadeva, da bi ustregel željam potrošnikov. Potrošniški svet trg. podj. »Merkur«

Praznovanje Rdečega križa v Sodražici

V soboto, dne 13. t. m., zvečer je bila v dvorani TVD Partizana proslava v počastitev 100-letnice Rdečega križa in Dneva krvodajalstva. Slovesnost je začel predsednik Obč. ORK Sodražica Alojz Segar, ki je pojasnil pomen praznovanja, nakar je imel lepo in zanimivo predavanje o pomenu Rdečega križa od ustanovitve do današnje svetovne organizacije kakor tudi o pomenu krvodajalstva tukajšnji zdravnik dr. Ciril Kumelj. Predavanju o razvoju te največje humane organizacije so navzoči sledili z največjim zanimanjem.

Po dveh občuteno podanih recitacijah podmladkarjev Rdečega križa je predsednik Segar v kratkem orisal veliko pomoč RK, ki so je bili deležni socialno ogroženi v naši občini. Posebej pa je še poudaril moralno zavest krvodajalcev, ki se vsako leto odzivajo v velikem številu pri krvodajalski akciji, zavečajo se, da darovana kri rešuje bližnjemu življenje. V znak priznanja so bile podeljene diplome darovalcem krvi: kolektivu »Galante-

DOBREPOLJE

Kmetijska zadruga Dobrepolje skrbi poleg drugega tudi za razvoj čebelarstva. Zadruga je začela v Vrbovcu z gradnjo čebelnjaka. Tu bodo imele čebele dovolj paše, saj so v neposredni bližini gozdovi.

75 let gasilstva v Livoldu

V Livoldu se pripravljajo na proslavo 75-letnice delovanja Prostovoljnega gasilskega društva 4. in 5. julija. Do takrat bo urejen stari del doma, novi del pa je že sezidan. Proslava bo v novih prostorih doma. Gasilci so imeli v načrtu, da bodo do tega dne adaptirali orodje. To so opravili še pred rokom.

Za lep jubilej svojega društva se gasilci v Livoldu vestno pripravljajo. Omeniti moramo tudi izpite za izprašane gasilce, katere je opravilo pred kratkim 10 gasilcev.

Pa še nekaj zgodovine iz delovanja PGD Livold. Gasilsko društvo je bilo ustanovljeno leta 1884 na pobudo naprednih livoldskih vaščanov. Istega leta so zgradili tudi leseno orodnišče. Stalo je na kraju, kjer stoji sedaj gasilski dom. Takrat so kupili tudi ročno brizgalno, ki so jo vsi vaščani slavnostno sprejeli.

Predsednik društva je bil Franc Klun, gostilničar iz Livolda. Pozne-

30 ŠTEVILK ZA KONFEKCIJO

V naši državi se sedaj okrog 30 odstotkov ljudi oblači s konfekcijo. Ko bodo od prvega julija dalje uvedli več številki oziroma nove standarde, bodo potrošniki še bolj segali po konfekciji. Sedaj so moške obleke delali največ v šest različnih velikostih, po novem pa jih bodo izdelovali v tridesetih različnih številkah.

— * —

POZOR

V Kočevju dam v najem trgovski lokal, ali eventualno tudi prodam. Naslov v upravi Novic, Kočevje.

Obratna nezgoda na Rudniku

Minuli ponedeljek, 15. junija se je po osmi uri zjutraj pripetila v kovačnici Rudnika Kočevje težja obratna nesreča.

Za lokomotivo, staro na trideset let, so popravljali bat, ki se je pri segrevanju, ki je bilo potrebno, če so hoteli izveč batnico, razletel in težje ter lažje poškodoval več delavcev. Težje poškodbe, predvsem na oči, sta dobila Franc Reberšek in Franc Bartolme in sta bila takoj prepeljana v ljubljansko bolnišnico. Štirje delavci pa so bili lažje ponesrečeni.

Takoj po nezgodi so prišle komisije iz Kočevja in Ljubljane, med njimi tudi državni sekretar

Klubi prosvetnih delavcev

Pred kratkim je bila v Kočevju konferenca prosvetnih delavcev, ki jo je organiziral sindikat. Predsednik sindikata Janez Jamnik je uvodoma poročal o delu društva učiteljev in profesorjev na območju občine Kočevje. Govoril je tudi o bodočih nalogah. Po poročilu se je razvila živahna razprava.

Vodje strokovnih aktivov (biologije, matematike in fizike, slavištike in nemščine), ki so bili organizirani lani, so poročali o svojem delu. Strokovni aktivji so pripravili več vzornih nastopov. V skupnih razgovorih so ugotovili slabosti učbenikov. Ti vsiljujejo predavateljem metodo, ki ni najbolj. Aktivji so se zedinili, da bodo nepotrebno gradivo odstranjevali in iskali nove oblike.

V te aktivje so poleg šol v Kočevju vključene tudi šole iz Fare in Ribnice.

Strokovni aktivji so ob novi re-

formirani šoli nujno potrebni, kar se je pokazalo v praksi v teku šolskega leta.

V letošnjem šolskem letu poteče šolskim odborom mandatna doba, ki traja dve leti. Šolski odbor mora šteti najmanj 7 članov. V odboru naj bodo ljudje, ki so sposobni za delo. Imeti morajo tudi razumevanje za otroke.

Najbolj se je razvila razprava ob vprašanju, kako povežati prosvetni kader v občini. Podobne težave imajo tudi v drugih občinah. V ta namen bo organiziran klub prosvetnih delavcev. Klub naj bi omogočal družabno življenje učiteljskega v občini. To naj bi bila nova oblika kulturno-prosvetnega izživljanja prosvetnih delavcev.

Klub bo moral dobiti prostor, ki bi bil en dan v tednu namenjen samo prosvetnim delavcem. V njem bi imeli ob drugih dnevih svoj prostor tudi mladina, pionirji in drugi interesi. Tako bi bil prostor polno izrabljen.

Klub bi moral imeti razne revije, vodstvo pa bi moralo poskrbeti za predavatelje, ki bi pomagali pri prosvetnem delu. Člani bi si lahko izmenjali izkušnje in se tako dopolnjevali v svojem delu. Klub pa bo moral biti povezan tudi s strokovnimi aktivji, s svetom za kulturo in prosveto pri ObLO in sindikatu. Doslej so bili prosvetni delavci preveč ločeni od drugih sindikatov.

Naloga kluba naj bi bila tudi ta, da rešuje probleme, ki nastajajo pri vsakodnevnem delu prosvetnih delavcev.

V jeseni bo organizirana tudi šola za odrasle v dveh stopnjah. Omogočila bo izpolnitev šolske obveznosti vsem, katerim zaradi različnih vzrokov doslej to ni bilo mogoče. Tudi tu bo potrebna povezava.

Problemi nastajajo tudi z vajensko šolo. Število vajencev je preraslo gimnazijce in se bo v prihodnjem letu še povečalo. Težave so tudi v tem, ker nimajo stalnih predavateljev. Klub prosvetnih delavcev se bo moral pozanimati tudi za to strokovno šolo, ki je edina v občini.

Iz vsega tega lahko razberemo, da bo delo kluba raznovrstno in pestro in da bo klub nova oblika združevanja prosvetnih delavcev na področju kočevske občine.

Nil

Jurjevski gasilci imajo prapor

Predzadnji nedeljo so imeli gasilci v Jurjevici lepo slovesnost. Razvili so prapor in proslavili 50-letnico delovanja Prostovoljnega gasilskega društva Jurjevica.

Kmalu po drugi uri popoldne je bil mimohod gasilske čete iz Jur-

jevica ob sodelovanju gasilcev iz sosednjih gasilskih društev. Po mimohodu je ljudski poslanec in pokrovitelj proslave tovarš Matija Maležič razvil novi društveni prapor in imel krajši nagovor. Novemu praporu so botrovali tri botre. Po govoru tovarša Maležiča so oговорili še gasilski funkcionarji iz Ribnice, tako Tone Šober in drugi. V slavnostnem delu proslave so podelili tudi odlikovanja in diplome sedmim ustanovnim članom PGD Jurjevica.

Na slavnosti je igrala gasilska godba iz Ribnice, vzhvale so zastave in povsod je bilo slavnostno razpoloženje. Slovesnost je prisostvovalo precejšnje število prebivalcev in gasilcev. Po uradnem delu proslave je bilo ljudsko rajanje. Prizadevnim gasilec na Jurjevici, ki so pred nekaj leti zgradili nov gasilski dom, želimo še nadalje lepe uspehe pri njihovem delu!

DOPISUJTE V »NOVICE«

Marjan Tratar-Učo: Obletnica partizanskega šolstva na Kočevskem

gram zamenjal z akcijami, prenašanjem vesti in da so postali ti pionirji zelo vestni kurirji in nekateri so postali tudi bori-partizani. Šele od jeseni 1943 pa do konca 1944 so hodili otroci iz Borovca v partizansko šolo v Gornjo in kasneje tudi v Dolno Brigo. Tov. Zmago pa je postal sekretar Raj. odbora OF in je leta 1944 v aprilu padel kot aktivist blizu Sodražice.

Na ostalih šolah tega sektorja pa je pouk potekal nekoliko drugače. Medtem ko v Brigi rednega pouka do jeseni 1943 ni bilo, je v Stalcarjih in Kočevski Reki pa tudi v Gotenici bil, vendar tudi tu zelo okrnjeno. Okupator je bil preblizu. In ko je maja 1942 tu nastalo prvo osvobodno partizansko ozemlje po prvi zmagi partizanov v bitki pri Petrinji—Brodu in so Italijani zapustili vse to področje in šli v Gotenico, so tudi te šole smelo začele. V šolah so že govorili o partizanih, bili so prvi mitingi in otroci so čuli prve partizanske pesmi, ki so jih peli naši partizani. Vendar je trajala ta svoboda kaj malo časa. Italijani so julija zasedli znova večino teh vasi in se tudi zabarikadirali, šola pa je izgubila svoje ime... No, naši pio-

nirji pa so se le učili doma od staršev in postali so kurirji ter pridno prenašali vesti k partizanom. Ker so hoteli vse vedeti, so jim Italijani tudi radi pokazali svoje orožje in naši pionirji so kaj kmalu zmikali posamezne dele ter tako večkrat onesposobili orožje za akcijo. Tudi so lahko opisali vsa njihova strojna gnezda in so tako naši bori vedeli za točen položaj v teh vaseh in število orožja. To je bila prva partizanska šola posebne oblike na tem delu Kočevske.

Ko pa je Italija jeseni 1943 kapitulirala, so vsi ti pionirji našli svoje mesto in pomagali partizanom kot kurirji, stražarji in tudi učenci partizanskih šol so postali. V Gotenici, kjer je bil pisec kot učitelj, so si pionirji že izbrali svoj štab in čez dan v septembru pridno stražili, zbirali za partizansko bolnišnico zelišča, sadje ter tudi postali kurirji. Tudi drugod so bili otroci vedno med najvnetejšimi pomagači takratni naši novi oblasti — teren-skim odborom, OF ter partizan-skim edincem. Oktobra, ko se je življeno novo delo in ko so začeli tudi vse organizacije, je okrogni odbor OF Ribnica že izdal prve okrožnice za začetek pouka na vseh partizanskih šolah. Učitelji so do-

bili od IOOF prve nastavitvene dekrete in pričelo se je delo. V okviru terenjskih odborov OF je bil sestavljen poseben šolski svet, ki je pomagal učitelju, da se je pouk lahko začel (drva za pouk, oskrba učitelja, vpis učencev in event. šolski material). V Gotenici smo imeli 15. oktobra svečani miting, 16. se je pričel pouk. Vendar ga je nemška ofenziva ustavila; novembra 1943 je bil spet nekaj časa, a zaradi čeških nemških hajk je bil odložen do 6. marca 1944 in je trajal vse do konca junija. 5. julija so na zaključnem mitingu prejeli tudi prva partizanska spravečila, ki pa so imela to značilnost, da sta bili za vse predmete le dve ocenji — delala ali ni izdelala. V Gotenici jeseni zaradi premestitve učitelja ni bilo pouka, pač pa so se otroci po posebnih instrukcijah pisca učili doma, drugače pa so kot pionirji pridno pomagali OF in partizanom. Pomladi 1945 je pionir, učenec 6. razreda, Tonček Segar samoiniciativno začel svoje vrste pouk, pisal igrice in jih učil ter režiral, učil tudi deklamacije in petje. Torej svoje vrste partizanske pionirske šole v Gotenici! Kljub takemu posebnemu pouku sta v svobodi 1945 odšla v gimnazijo v Kočevje dva

pionirja Tonček Segar in Olga Lavrič, ki sta tudi postala učitelja, pa tudi drugi pionirji so šli študirat in so danes odrasli ljudje. Kakšno je bilo organizacijsko delo partizanskega šolstva, naj povedo še vtisi iz takratnega dela.

Da se pouk v naših novih šolah poenoti, je ROOF v Banja Loka sklical za 16. januar 1944 prvo učiteljsko konferenco vsega rajona pri tov. Zeleznikovi v Novih selih. Tam smo bili najbolj skriti in smo se v primeru hajke lahko hitro spustili v Kolpsko dolino. Vendar je vsa konferenca potekala v miru. Otvorili in vodili jo je takratni rajonski sekretar OF, pok. tov. Zmago. Konferenci pa so prisostvovali partizanski učitelji in učiteljice: za Bosiljvo Loko in Oslinico tov. Turkova, ki je izmenoma učila na tednih dveh šolah, za Kočevsko Reko Moravo tov. Ljuba Berce, za Skrilj-Kostel tov. Štrukljeva, za Vas-Farog Janek Knol in tov. Vida Mihelič, za Banja Loko tov. Zeleznikova in Ivo Štrukelj in za Gotenico podpisani. V Brigi do takrat še ni bilo rednega pouka. Tov. Zmago je na tej konferenci razložil osnove novega partizanskega pouka, pisec je dal nekaj smernic za posamezne predmete in vpeljal smo v pouk tudi posebno uro, ki je obravnavala partizansko borbo in položaj v svetu. Iz tega predmeta je nastal po vojni moralni pouk. Pomenili smo se o

učilih, zvezkih, kredih, kar je bilo vse problematično, saj knjig nismo imeli in smo uporabljali stare iz bivše Jugoslavije, kolikor jih je pač bilo, sicer pa smo čitali takratni tisk in tudi prvi list Pionir. Papir so nam oskrbeli partizani iz svoje tiskarne »Triglava«, poleg tega pa smo si pomagali tudi z ovojnim papirjem, kolikor smo ga dobili. Zvezke pa smo dobili s hrvaške strani, enako nekaj svinčnikov, za katere pa je bilo treba dati živila, krompir. Pomenili smo se še o enotnem ocenjevanju in določili, da bi naj bili dve oceni: izdelal ali ne. Nova šola ne bi bila res nova, da nismo postavili še osnovnih temeljev sestavi roditeljskih svetov — današnjim šolskim odborom, v katerih sestav so prišli zastopniki staršev, TOOF, ZSM, SPŽ, ki so bili v pomoč učitelju tako materialno kot tudi politično.

Z novimi pobudami smo se vrnili na delo in uspehi niso izostali. 20. februarja 1944 je bil v Kočevski Reki I. Plenum kulturno-prosvetne dejavnosti naših organizacij in smo tudi učitelji sodelovali pri ustanovitvi vseh kulturno-propagandnih odborov-VKPO, ki so na vasi prenevali vso to dejavnost in smo se vključili tudi učitelji v te odbore za izvenšolsko delo. Ti odbori so bili predhodniki današnjih Svobod in kulturnih društev.

(Konec prihodnjic)